

Ενότητα 14^η Απρόσκλητοι βοηθοί

Οί Εύβοεις ἀλιεῖς τοῖς δελφῖσι
ἰσομοιρίαν τῆς θήρας ἀπονέμουσι.
Καὶ ἡ ἄγρα τοιαύτη ἐστὶ
τῆς πρῶρας τῶν ἀκατίων κοίλας τινὰς
ἐξαρτῶσιν ἐσχαρίδας
πυρὸς ἐνακμάζοντος·
καὶ εἰσὶ διαφανεῖς, ὡς καὶ στέγειν τὸ
πῦρ καὶ μὴ κρύπτειν τὸ φῶς.

Οἱ τοίνυν ἰχθύες δεδιότες τὴν αὐγὴν
πλησιάζουσι
μαθεῖν βουλόμενοι τοῦ φοβοῦντος
σφᾶς τὴν αἰτίαν·
εἶτα ἐπλαγέντες πρὸς τινὶ πέτρα
ἠσυχάζουσιν
ἄθροοι παλλόμενοι τῷ δέει.
Οἱ δὲ παρανηχόμενοι δελφῖνες

τοὺς ἐξωτέρω τῶν ἰχθύων φοβοῦντες
ᾠθοῦσι
καὶ τοῦ διαδιδράσκειν ἀναστέλλουσιν.
Οὐκοῦν ἐκεῖνοι πιεζόμενοι πανταχόθεν

καὶ τρόπον τινὰ κεκυκλωμένοι
ἀλίσκονται.
Καὶ οἱ δελφῖνες προσίασιν
ὡς ἀπαιτοῦντες τοῦ κοινοῦ πόνου τὴν
ἐπικαρπίαν
τὴν ὀφειλομένην σφίσιν ἐκ τῆς νομῆς,

καὶ οἳ γε ἀλιεῖς πιστῶς καὶ
εὐγνωμόνως
ἀφίστανται τοῖς συνθήροις τοῦ δικαίου
μέρους,

εἰ βούλονται καὶ πάλιν σφῖσι
συμμάχους ἀκλήτους παρεῖναι.

Οἱ αλιεῖς τῆς Εὐβοίας δίνουν στα δελφίνια
ἴσο μερίδιο ἀπὸ τὴν ψαριά.

Κι ὁ τρόπος τοῦ ψαρέματος εἶναι τέτοιος.
Κρεμοῦν ἀπὸ τὴν πλῶρη τῶν πλοιαρίων
μικρὲς κοίλες σχάρες
που πάνω τους καίει φωτιά·
καὶ εἶναι διαφανεῖς, ὥστε νὰ
προστατεύουν τὴν φωτιά καὶ νὰ μὴ
κρύβουν τὸ φῶς.

Τὰ ψάρια, λοιπὸν, ἐπειδὴ φοβούνται τὴν
λάμψη, πλησιάζουν
γιατὶ θέλουν νὰ μάθουν τὴν αἰτία αὐτοῦ
που τὰ φοβίζει·

ἐπεῖτα, σαστισμένα κουρνιάζουν κοντὰ σε
κάποιο βράχο

ὅλα μαζί τρέμοντας ἀπὸ τὸ φόβο τους.

Καὶ τὰ δελφίνια που κολυμποῦν ἐκεῖ
κοντὰ
τὰ σπρώχνουν, φοβίζοντας τὰ ψάρια που
εἶναι ἀπ' ἐξῶ

καὶ τὰ ἐμποδίζουν νὰ ξεφύγουν.

Εκεῖνα λοιπὸν ἐπειδὴ πιέζονται ἀπὸ
παντοῦ
καὶ ἔχουν κατὰ κάποιο τρόπο
περικυκλωθεῖ, συλλαμβάνονται.

Καὶ τὰ δελφίνια πλησιάζουν
σαν νὰ ἀπαιτοῦν τὸ μερίδιο ἀπὸ τὸν κοινὸ
μόχθο

που τους οφείλεται γιὰ τὰ ψάρια που
πιάστηκαν,
καὶ οἱ ψαράδες βέβαια με πίστη καὶ
εὐγνωμοσύνη

ἀποχωρίζονται γιὰ χάρη τῶν συντρόφων
τους στὸ ψάρεμα τὸ μερίδιο που ἀναλογεῖ
σ' αὐτούς,

ἀν θέλουν καὶ πάλι νὰ παρευρίσκονται σ'
αὐτοὺς ὡς ἀπρόσκλητοι σύμμαχοι.

Αἰλιανός, Περὶ ζῴων ἰδιότητος 2.8 (διασκευῆ)

Νοηματική απόδοση κειμένου

Στο κείμενο αυτό ο Αιλιανός αναφέρεται στη βοήθεια που δίνουν στους ψαράδες της Εύβοιας τα δελφίνια. Οι ψαράδες της Εύβοιας, λέει ο Αιλιανός, δίνουν στα δελφίνια ίσο μερίδιο από τα ψάρια που πιάνουν. Ο τρόπος με τον οποίον ψαρεύουν είναι ο εξής: Κρεμούν στην πλώρη των πλοιαρίων τους σχάρες μικρές με κοίλωμα που πάνω τους καίει φωτιά. Αυτές είναι διαφανείς, έτσι και τη φωτιά προστατεύουν και δεν κρύβουν και το φως. Τα ψάρια, επειδή φοβούνται τη λάμψη, πλησιάζουν, θέλοντας να μάθουν τι τα φοβίζει. Ύστερα πηγαίνουν και μαζεύονται όλα μαζί σε κάποιο βράχο φοβισμένα. Τα δελφίνια που κολυμπούν κοντά δεν τα αφήνουν να ξεφύγουν. Και τότε, επειδή τα ψάρια πιέζονται από παντού, πιάνονται από τους ψαράδες. Τα δελφίνια ύστερα από το ψάρεμα πλησιάζουν τους ψαράδες, σαν να ζητούν μερίδιο από τα ψάρια, γιατί πιάστηκαν με κοινό κόπο, των ψαράδων και το δικό τους. Και οι ψαράδες δίνουν στα δελφίνια το μερίδιο που πρέπει αυτά να πάρουν. Έτσι θα έρθουν πάλι να βοηθήσουν τους ψαράδες σε ώρα ψαρέματος σαν απρόσκλητοι σύμμαχοι.

Γραμματική

1. Στις παρακάτω φράσεις να βρείτε τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς και να δηλώσετε το είδος τους:

- Λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου ἔχων τους ξυμμάχους ἀπὸ Πελοποννήσου.
- ἤδη γάρ καί ἦκον αὐτῶ οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνιχός τε ὁ Λυσικλέους καί Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου.
- Καί δι' αὐτό οὔτε μεγέθει πόλεων ἰσχυον οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ.
- Πᾶσα γάρ ἡ Ἑλλάς ἐσιδηροφόρει.

2. Να εντοπίσετε στις παρακάτω προτάσεις τους ονοματικούς προσδιορισμούς και να τους χαρακτηρίσετε (ομοιόπτωτοι ή ετερόπτωτοι):

- α. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν Ἀθηναίων.
- β. Ὁ Ἀσωπὸς δύο μὲν παῖδας εἶχεν, εἴκοσι δὲ θυγατέρας.
- γ. Ἡρακλῆς ἰδρύσατο βωμὸν Πέλοπος.
- δ. Οἰκίαν ἐκτήσατο δύο ταλάντων.
- ε. Ἀφικόμεθα εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων, τὴν Σχερίαν.

3. Να βρείτε τους κύριους ὀρους και τους προσδιορισμούς στις παρακάτω προτάσεις και να χαρακτηρίσετε τους προσδιορισμούς (ονοματικοί ή επιρρηματικοί):

- α. Κῦρος, ὁ βασιλεὺς, ἐμάχετο Δαρείω.
- β. Ἡ Πάραλος ἔπλευσε εἰς τὰς Ἀθῆνας βοηθήσουσα.
- γ. Ὀλίγοι τῶν ἀνθρώπων σοφοί εἰσι.
- δ. Λέγω ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.
- ε. Τούτων αἴπιος Σωκράτης ἐστί.
- στ. Πολλοὶ ἀπέθανον λιμῶ.

- ζ. Οί ιατροὶ ὠφέλιμοι τοῖς ἀνθρώποις εἰσὶ.
- η. Χαίρω ὅτι εὐδοκμεῖς.
- θ. Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν.
- ι. Θεραπεύσει σε ὁ κοινὸς ἰατρός, χρόνος.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις κατανόησης του σχολικού βιβλίου

1. Πώς ψάρευαν οι ψαράδες της Εύβοιας;

Οι ψαράδες της Εύβοιας κρεμούσαν από την πλήρη των πλοιαρίων μικρές σχάρες, που πάνω τους έκαιγε φωτιά. Οι σχάρες αυτές ήταν διαφανείς, ώστε να προστατεύουν τη φωτιά αλλά και να μην κρύβουν το φως. Έτσι, προκαλούσαν τη συγκέντρωση των ψαριών.

2. Με ποιον τρόπο αντιδρούν τα ψάρια στο τέχνασμα των ψαράδων και πώς βοηθούν στο ψάρεμα τα δελφίνια που παρακολουθούν τη σκηνή;

Τα ψάρια, επειδή φοβούνται το φως, πλησιάζουν για να δουν τι είναι αυτό που τα φοβίζει. Όταν φτάσουν κοντά στη φωτιά, σαστισμένα κουρνιάζουν σε κάποιο βράχο όλα μαζί. Τότε τα δελφίνια, που κολυμπούν συνοδεύοντας τους ψαράδες, περικυκλώνουν και σπρώχνουν τα ψάρια. Καθώς αυτά είναι περικυκλωμένα και δεν έχουν τρόπο να διαφύγουν, πιάνονται από τους ψαράδες.

3. Πώς εκφράζουν την ευγνωμοσύνη τους προς τα δελφίνια οι ψαράδες;

Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία του ψαρέματος, τα δελφίνια πλησιάζουν στο πλοiάριο σαν να ζητούν το μερίδιο από την ψαριά, που δίκαια τους αναλογεί. Οι ψαράδες, αναγνωρίζοντας τη βοήθεια που δέχτηκαν από τα δελφίνια, τους δίνουν πρόθυμα το μερίδιο που δικαιούνται, για να τα έχουν πάντα βοηθούς στο ψάρεμα.

4. Ποια τεχνική ψαρέματος που χρησιμοποιείται ακόμα στις μέρες μας σας θυμίζει η περιγραφή του Αιλιανού;

Η τεχνική ψαρέματος που περιγράφεται στο κείμενο του Αιλιανού, κατά την οποία οι ψαράδες τοποθετούσαν αναμμένες δάδες πάνω σε σχάρες στην πλήρη του караβιού, έχει εξελιχθεί και διαφοροποιηθεί με το πέρασμα του χρόνου. Σε νεότερη εποχή οι ψαράδες πραγματοποιούν το λεγόμενο «πυροφάνι». Χρησιμοποιούν ένα έντονο φως κατά τη νυχτερινή πλεύση τους κυρίως κατά τη διάρκεια νυχτοόν που δεν έχουν φεγγάρι. Με το φως αυτό προσελκύουν τα ψάρια, που αναζητούν την αιτία του φόβου τους. Πολλές φορές χρησιμοποιείται σήμερα και το ηλεκτρικό φως.